

**BØRNS
VILKÅR**

SAMMEN STOPPER VI SVIGT

EGMONT
Fonden

Casesamling • September • 2020

Fortællinger om en hverdag uden skolegang

Forord

I denne casesamling præsenteres fem fortællinger om børn og unge i alderen 12-20 år, der alle har oplevet perioder med skolefravær.

De fem fortællinger om at udvikle, og leve med, skolefravær, er alle vidt forskellige. Det gælder såvel de årsager, der ligger til grund for skolefraværet, omfanget af fraværet, og de konsekvenser et liv uden skolegang har haft for børnene og deres familier. Fortællingerne er også eksempler på, hvordan de løsninger, der er iværksat for at hjælpe barnet i skole igen, har meget forskellig karakter. Samtidig illustrerer de, hvordan tiden ofte går; fra den første mavepine og sygedag til det langvarige skolefravær, der strækker sig over måneder og sågar år.

Det går på tværs af de fem fortællinger, at børnene rigtig gerne vil gå i skole men af forskellige årsager ikke oplever, at de kan. Børnene har også alle drømme og tanker om fremtiden; de vil gerne uddanne sig, have jobs og en hverdag med kammerater og familie. Flere af børnene er også allerede godt på vej til en hverdag med skolegang og større trivsel.

Fortællingerne er baseret på kvalitative interviews, der er gennemført i perioden oktober 2019 - februar 2020. Det er i udarbejdelsen prioriteret at lade børnenes egne ord og beskrivelser af deres oplevelser og følelser af deres skolefraværsforløb stå tydeligt frem.

Casesamlingen er et tillæg til rapporten "Skolens tomme stole. Skolefravær set fra barnet perspektiv", og er en del af et partnerskab mellem Børns Vilkår og Egmont Fonden, der sætter fokus på hjælp til børn med bekymrende skolefravær.

De 5 fortællinger i casesamlingen

Filip, 12 år

Skolefravær i knap 2 år. Har haft stress og kraftig mistrivsel. Konflikter i skolen, uro i klassen og flere lærerskift var en del af baggrunden for fraværet. Et skift til en dagbehandlingsskole har betydet, at Filip igen kommer i skole få timer om ugen.

Side 6

August, 12 år

Fra 2. klasse opleves mistrivselssymptomer og manglende lyst til at gå i skole. Har forsøgt med et skoleskift til privatskole uden held. Går i dag ikke i skole og har været fraværende et helt år fra midten af 5. klasse til midten af 6. klasse.

Side 12

Ella, 15 år

Fra 3. klasse vekslende perioder med skolegang og sygefravær og flere mistrivselssymptomer. Stopper helt i skole i 7. klasse. Har følt sig usikker fagligt og i de sociale fællesskaber. Går i skole igen på nedsat tid.

Side 8

Esther, 13 år

Fra 4. klasse udbredt mistrivsel og begyndende fravær bl.a. grundet mange lærerskift, uro og larm i klassen. Har sidenhen flere længere perioder af en måneds varighed uden skolegang. Har forsøgt skoleskift til en friskole. Får på interviewtidspunktet hjemmeundervisning og afventer nyt skoletilbud.

Side 14

Thea, 20 år

Skolefravær i de perioder, hvor der var samvær med far, der havde et alkoholmisbrug. Ofte fravær på enkelte dage, der over tid dannede et mønster. Kammerater og en tur på efterskole blev et vendepunkt i Theas liv.

Side 10

Filip

Mistrivsel i skolen udviklede sig til stress

”mange af dem [kammerater] misunder mig, fordi jeg har haft stress, fordi så behøvede jeg ikke at tage i skole i to år. Og så siger jeg bare, at så ville jeg virkelig gerne have byttet, så jeg gik i skole, mens du havde stress.”

Når Filip tænker tilbage på sin skolestart, fortæller han, at opstarten var ”meget hård”, fordi ”man jo rent faktisk skulle begynde at gå der i lang tid og ikke bare i børnehaven”. Særligt relationerne til de nye kammerater fylder meget, når Filip skal beskrive sin hverdag, dengang han stadig gik i folkeskole.

Allerede i 1. klasse husker Filip, at der er ballade mellem flere af eleverne. Han fortæller, at han ofte selv ender i slåskampe og konflikter med drenge fra skolen. Når det sker, slår han fra sig for at forsvare sig selv. Konflikterne i skolen fortsætter løbende igennem 1.-4. klasse. Filip fortæller gentagende gange sine forældre om episoder med slåskampe i frikvartererne, hvor der enten ikke er tilstrækkeligt voksenopsyn, eller hvor lærerne ikke griber ind. Filip oplever ofte at stå i situationer, hvor han fremstår som ballademageren: ”Og så blev jeg så sendt på kontoret og fik ballade og alt muligt, fordi det var selvforsvar, fordi lærerne aldrig rigtig har kigget, hvad der skete. De kom bare ud og kiggede på den der havde flest skrammer”.

I denne periode fortæller Filip også om et klasse miljø præget af uro og tumult og om en følelse af, at han altid skulle være på vagt, når han var i skole:

Filip: *Der begyndte jeg sådan at få meget stress. Jeg gik hele tiden rundt og havde angst for, at der var nogen, der kom og ville angribe mig, og alle i klassen var simpelthen bare nogle narrøve.*

Interviewer: *Hvordan var de narrøve?*

KORT OM

Filip er 12 år gammel og bor sammen med sine forældre og sin storebror på 14 år i en forstad til København. Filip's skolefravær omfatter en periode på 2 år – fra slutningen af 3. klasse til slutningen af 5. klasse – hvor han undtaget få dage ikke går i skole. I dag er Filip udredt for diagnosen ODD, og er visiteret til dagbehandling tre dage om ugen å to timer. Hans mor er tildelt tabt arbejdsfortjeneste og går hjemme med Filip, når han ikke er i skole.

Filip: *De larmede og hørte ikke efter hvad læreren sagde og puttede graffiti på tavlen som kostede 2000 kroner, smadrede skabene, kastede rundt med bordene, det var fuldstændig sindssygt.*

Udover det urolige klasse miljø savner Filip afveksling i løbet af skoledagen. Selvom han fagligt føler sig godt med i undervisningen, synes han ofte at timerne er lange og ensformige. Når der endelig er pause, har Filip behov for at løbe en tur rundt i skolegården og bevæge sig, inden han igen kan sætte sig til rette og bruge sit hoved.

Filip har tre lærere, som han er rigtig glad for. Men da klassen når mellemtrinnet, går én af lærerne på barsel, imens en anden skal undervise i nye fag. Klassen får nye lærere, og Filip udvikler en dårlig relation til især én dem:

Filip: *Hun var den dårligste lærer, man nogensinde kunne have haft.*

Interviewer: *Hvad er det der sker, når man får så dårlig en lærer?*

Filip: *Man bliver bare sur. Man har ikke lyst til at gå i skole lige så meget, fordi hvis man har sådan en rigtig rummelig lærer ligesom [historielærer], så er det bare fedt at være i skole. Så vil man gerne komme afsted.*

Ramt af stress

Frem mod 4. klasse udvikler Filip's skolefravær sig gradvist. Filip's forældre tager ham med til deres praktiserende læge, der konstaterer, at han har symptomer på stress. Når Filip skal beskrive, hvordan det føltes for ham at være stresset, så fortæller han, at man ”hele tiden har det, som om man løber”. Han oplever også at have svært ved at fokusere på mere end én ting ad gangen:

”Jeg kunne for eksempel ikke lave to ting på en gang. Jeg kunne ikke stå op, samtidig med at jeg så TV. Det var meget svært for mig, og jeg forstår ikke hvorfor, fordi det burde normalt være nemt at stå op og se TV. Det kunne jeg ikke. Det føltes som om, mine knæ blev fuldstændig bløde, og så blev jeg nødt til at sætte mig ned. Jeg kunne for eksempel ikke drikke, mens jeg spillede, eller spise mens jeg så fjernsyn. Der skulle ske én ting ad gangen.”

I en periode på næsten to år (Slut 3. klasse til slut 5. klasse) er Filip stort set ikke i skole. I stedet er han på sit værelse, kommer kun ud for at spise og går tilbage på værelset. Filip udvikler i denne periode søvnproblemer og må sidde oppe om natten i flere timer og se TV, før han kan sove:

”Det første år der havde jeg nærmest ikke en gang lyst til livet. Det var helt sindssygt. Jeg fik rigtig tit kvalme, og jeg var meget nervøs hele tiden over alting. Hver gang jeg kunne møde en gammel klassekammerat eller noget i den stil, så fik jeg sommerfugle i maven, og jeg havde ikke lyst til det.”

I løbet af den to-årige fraværperiode forsøger Filip at starte på en skole, hvor der er fem elever pr. klasse. Filip får et godt indtryk af den nye skole. Han kan godt lide lærerne og at tempoet i undervisningen er tilpasset elevernes faglige niveau. Der er også tid og ro til at forstå opgaverne, mere hjælp fra lærerne og ikke fokus på test. Selvom den nye skole gør alle de rigtige tiltag, så har Filip det for dårligt til at kunne overskue skolen og stopper efter fem dage: ”Så var det bare for meget, og jeg kunne ikke noget. Og man kan jo ikke håndtere skole, når man hele tiden har det, som om man løber.”

Et vendepunkt

Mens Filip ikke går i skole, har han bl.a. samtaler hos en psykolog, der skal afklare, hvilket skoletilbud der passer til Filip. Efter knap to års manglende skolegang får han tilbud om at starte i dagbehandling målrettet psykisk sårbare elever og elever med langvarigt fravær. Her møder han pædagogen Anders:

”Han hedder Anders, og han er to meter høj, og han er bare den sødeste lille.... Jeg elsker ham. Han er virkelig sød. Og vi var ude og fiske, og vi hyggede rigtig meget, og så tænkte han til sidst, altså mens vi bare snakkede ”nu skal vi ud og se skolen”. Og det var jeg så med på. I to år havde jeg været bange for skoler. Jeg kom ind og mødte nogle venner, eller nogle personer som jeg faktisk ikke var venner med på det tidspunkt. Og jeg kunne meget godt lide systemet, og jeg elskede skolen, og så gik jeg bare nogle ture med Anders nede i mosen, vi har hernede, og vi havde det bare fedt. Og så gamede vi nede på skolen og kom ind og sagde hej til nogle flere personer, og så til sidst så sagde Anders ”jeg tror at det er tid til, at du starter med at have timer dernede.”

Da interviewet gennemføres, har Filip været indskrevet på dagbehandlingsskolen i fem måneder og har brugt meget tid med Anders udenfor klasselokalet. Den sidste måneds tid er Filip begyndt at deltage i undervisningen. Han er glad for skolen og holder for det meste den plan, der er lagt. Nogle dage kan det dog være svært for Filip at komme i gang om morgenen, når han føler, han er ”sømmet fast til sofaen”. Filip overkommer denne ubehag og forklarer:

”I morges der var det rigtig svært at komme afsted, men jeg tænkte bare ”nu skal jeg ned til vennerne, nu skal jeg ned og lære noget.”

Filip er i dag diagnosticeret med ODD . Hans mål er at kunne gå i skole igen på fuld tid. Han drømmer om at komme i militæret og hans store interesse er skydevåben.

Ella

Usikkerhed og nervøsitet blev en del af skoledagen

”Det var sådan der i weekenden, søndag aften, kan jeg bare huske. Det var frygteligt. Der begyndte jeg at blive mega nervøs.”

Når Ella husker tilbage på sin skolestart, beskriver hun det som en hektisk periode præget af en følelse af ”usikkerhed” og ”panik”. Hun fortæller, at hun i timerne altid skulle have forklaret opgaverne en gang til for at være sikker på, at hun havde forstået dem rigtigt:

”Lige da vi var startet, der skulle man begynde at lave forskellige faglige ting også. Og så kan jeg bare huske, at hver gang vi fik stillet en opgave, og læreren sagde: ”Nu skal I gå i gang med det i jeres bog” eller hvad det var, så kan jeg huske, at jeg altid blev helt, du ved, gik i panik, for jeg var sådan: ”Hvad er det nu, jeg skal gøre, og hvad hvis jeg ikke kan finde ud af det?”. Og jeg kunne se, at alle de andre, de gik bare i gang helt ubekymret.”

Ella fortæller, at hun socialt er meget vellidt i skolen, og at hun har mange venner. Hun knytter sig især til få tætte venner, som hun karakteriserer som ”dominerende”; piger der tager styring og som bare ”vil fremad”. Modsat hende selv:

”Jeg har ligesom altid valgt det der med at knytte mig bare til én eller to. Jeg tror også, at det var fordi, at jeg var lidt usikker i det hele. Så hvis jeg fandt en, der bare kunne drøne derudaf, så kunne jeg ligesom følge med. Hvis jeg fandt sådan en lille pige, der heller ikke turde noget, jamen så ville jeg jo ikke komme nogen vegne.”

Ella fortæller, hvordan skoledagen i de første klasser ofte er præget af mange konflikter og skænderier blandt særligt pigerne i klassen. Selvom Ella ikke tager del i konflikterne, påvirker de hende rigtig meget:

”Jeg har også bare altid været virkelig, virkelig følsom. Altså, der skulle virkelig ikke meget til. Jeg tror også, at jeg mærkede

KORT OM

Ella er 15 år gammel og bor alene med sin mor i et rækkehus i en forstad til en større dansk by. Hendes forældre er skilt, og hendes far bor i et hus tæt på. Ella har to ældre søskende, der begge er flyttet hjemmefra. Ellas skolefravær starter i 3. klasse med vekslende perioder med skolegang og fravær, særligt sygefravær. I 7. klasse tager fraværet til, og Ella får stærke mistrivselssymptomer og flere angstanfald. Efter en periode med hjemmeundervisning er Ella i dag skiftet til en friskole.

tingene meget. Så når der var de der skænderier, så var det ikke bare sådan, nå. Altså så fyldte det virkelig meget for mig.”

Fysiske symptomer før en skoledag

Da Ella begynder i 3. klasse efter sommerferien, begynder hun at få det ”helt vildt dårligt”. Hun føler sig ked af det og fortæller, hvordan hun græder hver aften. Særligt når weekenden nærmer sig sin afslutning, begynder Ella at opleve nervøsitet forud for den kommende skoleuge:

”Det var sådan der i weekenden, søndag aften, kan jeg bare huske. Det var frygteligt. Der begyndte jeg at blive mega nervøs. Og så kan jeg huske, at jeg egentlig mandag morgen ofte stod op, og jeg gjorde mig helt klar, og jeg tog min cykelhjelm på, og jeg gik ned foran døren, men jeg kunne bare ikke komme ud. Det var egentlig bare sådan en mur, jeg kunne ikke træde ud ad døren, altså jeg havde gjort mig helt klar. Og det var faktisk mange af de morgener, der var sådan, hvor jeg prøvede, men hvor jeg bare ikke kunne.”

Ellas forældre håndterer Ellas manglende lyst til at gå i skole forskelligt. Især Ellas far har svært ved at forstå, hvorfor Ella har det så skidt og ikke kan komme i skole.

I slutningen af 3. klasse skifter Ella skole. Hendes nye klassekammerater er gode til at tage imod hende, der er ingen skænderier, og Ella beskriver, hvordan hun ”føler sig

hjemme” og er ”mega glad”. Ella knytter sig især til to piger fra klassen. I 5. og 6. klasse oplever Ella, at pigerne glider fra hinanden. Hun føler sig ignoreret af den ene veninde: ”så gider hun mig bare ikke lige pludselig. Og så kan jeg huske den der følelse af panik, fordi så er man sådan:” Hvad fuck gør jeg?”.

Samtidig oplever Ella, at det bliver sværere for hende at følge det faglige niveau. I matematiktimerne fortæller hun om en lærer med ”stort temperament”, som hun ikke tør at spørge om hjælp. Hun er bange for at føle sig dum:

”min selvtillid blev helt ødelagt til sidst, fordi jeg troede, jeg var dum. Altså jeg troede virkelig, at jeg var dum, fordi jeg tænkte: ”Hvorfor er det, at jeg ikke forstår ting?” (...) Men man kunne ikke se det på mig. Jeg har altid holdt det meget inde. Jeg kan bare huske, jeg sad der på min plads, og jeg var bare sådan: ”Du må ikke græde, du må ikke græde, du må ikke græde”. For det værste var bare, hvis jeg skulle op og græde foran læreren.”

Ella har i denne periode flere dage med sygefravær. Hun fortæller, at hun føler sig nervøs, får hjertebanken, har ondt i maven eller hovedet: ”det var heller ikke altid, at jeg var sådan rigtig syg-syg, altså det var ikke sådan, at jeg havde influenza. Det var bare sådan, at jeg havde det dårligt.” I 7. klasse har Ella ikke længere lyst til at gå i skole, men hun har svært ved at forklare hvorfor. Efter en idrætsdag i skolen får hun kraftig hovedpine, da hun kommer hjem:

”Og så tænker jeg sådan, nå okay, det er måske fordi, jeg ikke rigtig har drukket vand eller.. Og så bliver det bare ved, og jeg bliver bare ved med at have det dårligt, sådan fysisk. Altså bare virkelig meget hovedpine, og jeg er bare helt udmattet og sådan. Så tænker vi først, at jeg måske bare er syg eller sådan noget, men så fortsætter det bare i nogle uger.”

Et besøg ved lægen

Efter en måned med ondt i hovedet tager Ellas forældre hende med til deres praktiserende læge, der konstaterer, at Ella har spændingshovedpine som følge af stress. Ella stopper med at gå i skole og fortæller om tiden derhjemme at:

”Jeg kunne bare ligge på sofaen, og jeg kunne simpelthen ikke.. Jeg havde ikke noget energi, jeg havde virkelig ondt i hovedet, jeg havde kvalme, og det var meget mærkeligt. (...) Og det er også på det tidspunkt, der blev mine forældre også skilt, der lige i starten af 7. klasse. Og min bror, han flyttede til en ny by og blev valgt til sådan noget [formand for organisation], og så skulle han være dér, så det var jo også lige pludselig kun mig og min mor, der boede i huset.”

Efter aftale med skolen starter Ella op igen på nedsat tid. Hun fortæller om sin opstart, at det var ”ret ubehageligt”, fordi der er sket meget med klassens sociale grupperinger, mens hun har været væk. I efterårsferien i 7. klasse får Ella, hvad hun karakteriserer som sit første angstanfald:

”Det hele begyndte bare at snurre for mig, og jeg får det bare rigtig dårligt. Jeg føler også, at jeg har sådan febevildelse. Men så lige pludselig, så begyndte jeg bare med at hyperventilere virkelig meget og ryste over hele kroppen. Og jeg tror bare, at det er et angst- eller det ligner et angstanfald. Og så kommer det bare dagen efter igen (...) Altså det var bare ligesom min hjerne bare spacede helt ud. Altså, jeg havde det sådan, at der var zombier overalt, og jeg turde ikke at gå i bad, for jeg var bange for, hvad der kom ud af bruseren.”

Ellas forældre laver en særaftale med skolen om, at Ella hverken skal have lektier for eller deltage aktivt i undervisningen, men at hun ”bare skulle være der og lave så meget, jeg kunne”. Men Ella får det ”dårligere og dårligere” og kort tid efter sin konfirmation i maj måned stopper hun helt med at gå i skole. Efter aftale med skolen får Ella hjemmeundervisning to timer om dagen resten af 7. klasse. Det bliver en ny begyndelse for hende, hvor hun fagligt ”rykker sig” og kommer af med noget af sin faglige usikkerhed.

Da Børns Vilkår møder Ella, er hun begyndt i 9. klasse på en friskole. Skolen har haft forståelse for Ellas behov for en rolig opstart: ”Det er jo ligesom, hvis man har haft et brækket ben, og man skal lære at starte lige så stille op igen, så kan man jo ikke bare blive smidt til idræt i tre timer. Du ved, de forstod”. Hun går i skole på nedsat tid og er tilknyttet en støtteperson. Ella har stadig vekslende perioder med fravær, de dage hvor hun har svært ved at komme op og af sted om morgenen. Hun er skrevet op til en efterskole og drømmer om at udleve sine drømme indenfor klaver og elitekor.

Thea

Ingen greb ind i tide

”min far begyndte at drikke rigtig meget, fordi de blev skilt. Vi fik ikke lavet vores lektier. Vi kom ikke i skole til tiden heller. Vi vågnede tit for sent, fordi han havde glemmt at sætte vækkeur.”

Thea ser som 20-årig tilbage på en barndom med problemer i både hjem og skole. Thea fortæller, at hendes forældre blev skilt i samme periode, som hun starter i 0. klasse:

”Jeg kan huske en masse turbulens hos min far og mor, fordi de skændtes rigtig meget. Og det blev også meget fysisk. Hvor det gik ud over dem begge to, og min søster og jeg til sidst skulle gemme os, fordi vi blev så bange. Og min far begyndte at drikke rigtig meget, fordi de blev skilt.”

Theas forældre flytter fra hinanden. De aftaler et delt samvær, så Thea og hendes lillesøster skal bo fast hos deres mor og være hos deres far fra torsdag til mandag hver anden uge. Faderens alkoholproblem bliver mere synligt for Thea, da hun er 7 år, fordi han bliver mere ”aggressiv” og samtidig er ”psykisk voldelig”. Thea fortæller, at hun ifølge sin far er ”en møgunge. Hun får også tit at vide, at hun ”ikke duede til noget, og bare var pakket ind i vat.”

Fra fremmøde til fravær

Selvom Thea og hendes søster kun er hos deres far hver anden uge, påvirker skiftet Theas hverdag. Hos far er der ikke varmt vand og pigerne får ikke madpakker med i skole. ”Vores far gav os en 20'er, så vi kunne gå i kantinen, hvilket var fint nok, men på et tidspunkt lukkede kantinen, og så var der ikke rigtig noget at komme efter.” Samtidig går weekenderne hos far ud over hendes faglige præstationer og fremmøde i skolen. Thea fortæller, hvordan hun hellere blev helt væk fra skole end at møde for sent.

”Vi fik ikke lavet vores lektier. Vi kom ikke i skole til tiden heller. Så det var jo ikke særlig godt. Vi vågnede tit for sent, fordi han havde glemmt at sætte vækkeur. Så var det tit kl. 9.00. Og så kom man i skole. Og det var bare rigtig pinligt mange af gangene. Så tit valgte jeg bare at gå forbi skole og gå hjem til min mor, fordi jeg ikke syntes, at det var fedt. Så ville jeg hellere bare sige, at jeg var syg den dag.”

KORT OM

Thea er 20 år gammel, har netop afsluttet gymnasiet og bor alene i sin egen lejlighed. Hun har en lillesøster på 17 år og to halvsøskende på 3 og 6 år. Hendes forældre er skilt og hendes barndom og skolegang har været præget af faderens alkoholmisbrug. Theas skolefravær begynder i 0. klasse, men er mest udbredt i 4.-6. klasse. Fraværet sker på enkelt dage i de perioder, hvor hun har samvær med sin far.

Det er især om mandagen efter en weekend hos far, at Thea ikke møder op i skole. I perioden fra 0.-3. klasse beskriver Thea også flere episoder, hvor hun og hendes søster bliver glemt i SFO'en på en torsdag, når det er skiftedag:

”Så nogle gange blev personalet nødt til at blive en time ekstra, fordi min far kom for sent. Men han var jo tit nede på værtshuset, og når vi blev hentet på skolen, så var vi også tit med nede og få en cola, mens han sad og drak en øl med hans kammerater eller hans bekendte. Der var aldrig rigtig nogen, der satte spørgsmålstegn ved, at han tog sine børn med.”

Ifølge Thea er der aldrig en voksen, der underretter om faderens alkoholmisbrug. Theas mor ”gjorde heller ikke rigtigt noget ved det. Hun var bange og lidt svag i den periode, så hun kunne ikke rigtig tage ansvar for noget”, fortæller Thea. I stedet må Thea selv tage sig af sin familie og sin skolegang:

”På et tidspunkt blev det jo bare mig, der blev nødt til at stå op tidligt og få vækket min far og få gjort, så min søster og jeg kunne komme i skole til tiden. (...) Hun lagde heller ikke så meget mærke til det der svigt, min far havde givet, fordi det var mig, der tog lidt over på den front.”

I 3. klasse bliver Thea tilknyttet en AKT-lærer, der afholder støttesamtaler med hende:

Interviewer: *Snakkede i om det, der skete hjemme hos din far?*
Thea: *Ja, det gjorde vi. Uden at jeg holdt noget tilbage. Hvor jeg bare sagde, at det gik som det gik. Jeg græd jo også mange gange. Men der var ikke rigtig nogen, der gjorde noget.*

I perioden fra 4.-6. klasse begynder Thea at have det ”virkelig, virkelig hårdt” i skolen. Hun har ikke mange kammerater og begynder ikke at kunne følge med i timerne. Hun beskriver sit fravær fra skolen som ”klatfravær”, fordi det ”kun var i de perioder, hvor min far havde drukket, og jeg måske selv havde det rigtig skidt. Og jeg pjækkede, fordi jeg ikke kunne holde ud at være i skolen, fordi jeg jo faldt ret hurtigt bagud med det hele.”

Thea husker tydeligt, hvordan hun og hendes søster ikke har lyst til at komme i skole de dage, hvor de begge ved, at de skal hjem til deres far. Hjemme hos far føler hun sig utryk:

Interviewer: *Ønskede du nogensinde, at der var nogen, der kom, og sagde, at nu skulle du bo et andet sted?*

Thea: *Ja, det gjorde jeg. Eller bare hvis min mor havde sagt, at nu behøvede jeg ikke at tage ud til min far længere, så ville jeg også bare være overlykkelig, tror jeg. Det ville bare løse så mange af mine problemer. Det var også tit, når jeg sagde til min mor, at jeg ikke havde lyst til at være sammen med min far, så sagde hun, at jeg skulle ringe til min far og sige det. Det turde jeg jo ikke. Og hvis jeg så gjorde det, så råbte og skreg han i telefonen og kom og hentede mig alligevel. Jeg turde jo ikke rigtigt at sige nej overfor ham.*

Venskaber der motiverer

I 7. klasse bliver der lavet nye klasser, og eleverne bliver blanded på ny. Det bliver en ny start for Thea, som i løbet af skoleåret danner nære veninderelationer til nogle piger i klassen. Thea begynder at komme mere i skole, hun ”kom også bedre med i skolen” og hun ses med sine veninder efter skole:

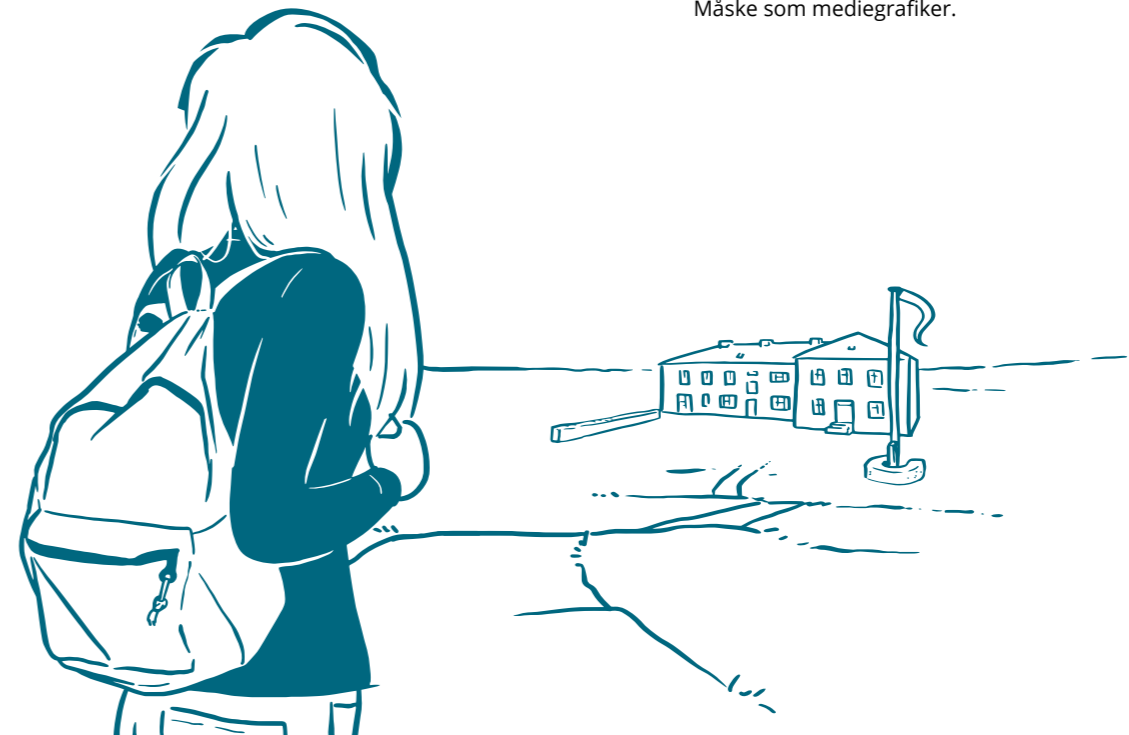
”De hjalp mig også rigtig meget. Jeg kunne tage hjem til dem efter skole i stedet for at tage hjem til min far. Og så sov jeg også tit hos dem.”

Det er i denne periode, at det går op for Thea, at alle familier ikke er som hendes. Hvad hun troede var en normal hverdag i hendes familie, er ikke hverdagen i andre familier: ”Det var først, da jeg begyndte at få nogle venner og være hjemme hos dem, at jeg tænkte, at de var meget anderledes. De behandler hinanden ordentligt. De snakker til hinanden pænt.”

I 9.- og 10. klasse kommer Thea på efterskole. Thea fortæller om perioden at: ”jeg udviklede ret meget min modenhed. Og jeg lærte at klare mig selv”. Men perioden er også præget af psykisk mistrivsel: ”Jeg havde det bare generelt rigtig skidt. Selvom jeg gik på efterskole og var væk fra min familie, så havde jeg det bare psykisk dårligt i rigtig lang tid, og det blev først lidt bedre på efterskole i 10.klasse.”

I tiden på efterskolen er der en lærer, der spotter, at Thea har det skidt. Thea får skabt kontakt til [organisation med terapeutisk rådgivning for unge fra familier med alkoholproblemer], som hjælper og støtter hende, og som hun fortsat har kontakt med i dag.

Thea blev student i sommeren 2020. Hun glæder sig til et sabbatar og drømmer om at arbejde i den kreative branche. Måske som mediegrafiker.

August

Når alt man ønsker er at gå i skole

"jeg har bare lyst til at være normal og gå i skole. Det er bare alle de gamle følelser og sådan noget, altså meget dumhed med skolen."

Når August husker tilbage på sin skolestart, beskriver han det som "meget sjovt", fordi han fik en masse nye venner og har det "hyggeligt" i SFO. I løbet af indskolingen stopper to af August' rigtig gode lærere, som er "søde", "gode til at hjælpe" og "tænker på børnene". I stedet får klassen to lærere, der skælder ud og korrigerer eleverne. Samtidig har August svært ved at følge med i dansk og har især udfordringer med at læse.

August beskriver 1.- og 2. klasse som "triste", men han går med følelserne inden i og fortæller det ikke til nogen. I skolen forsøger han at skjule, hvordan han har det:

Interviewer: *Tror du ikke, de kunne se det på dig på en eller anden måde?*

August: *Nej, det kunne de ikke. De [lærerne] sagde også: "August han var en helt fantastisk dreng, og han gjorde ikke så meget". Men når jeg så kommer hjem, så kan de [forældre] jo se, at jeg ikke har det særlig sjovt."*

Fra 2. klasse mister August langsomt lysten til at gå i skole. Han oplever somatiske symptomer som ondt i maven og hovedpine. August fortæller, at han ikke har lyst til at komme i skole, fordi hans nye matematiklærer er sur og især er efter drenge, som ofte får skældud. Det på trods af, at det ifølge August er nogle af pigerne, der larmer. Samtidig fortæller August, at flere elever i klassen har svært ved at komme i skole:

"I 3. klasse var de nødt til at lave sådan et stjernesystem, så hvis alle kom i skole tre dage i streg, så ville vi få flødebolle. Men vi fik nærmest aldrig flødebolle, for det var ikke så tit, at folk gad at komme i skole."

KORT OM

August er 12 år gammel og bor sammen med sine forældre, storesøster på 14 år og sin lillebror på 4 år i en lejlighed i en større dansk by. Fra 2. klasse begynder August at have ustabil skolegang og flere fraværsdage. I midten af 5. klasse stopper han helt med at gå i skole og har næsten været fuldt fraværende et helt skoleår. August' søster har grundet perioder med sygdom også en del fravær. August' mor er ikke i beskæftigelse, så hun kan tage sig af begge børn.

I 4. klasse går August' klasselærer på barsel og klassen begynder at få "tusinde forskellige vikarer", som enten går ned med stress, ofte er syge eller som også går på barsel. August begynder at have vekslende perioder med fravær og skolegang. De dage han kommer, er det på grund af vennerne.

I 5. klasse skifter August til en privatskole og familien håber på en ny start. Før jul får han et historieprojekt for, som skal fremlægges efter juleferien. August føler dog ikke, at de får nok tid til at lave fremlæggelsen henne i skolen, han kender ikke emnet særlig godt, og han føler sig ikke god til at læse. Fremlæggelsen bliver for meget for August. Han "kan ikke klare mere", han begynder at få det "dårligt inden i hele tiden" og han nægter til sidst at gå ud af døren om morgenen. August er herefter fraværende indtil efter juleferien.

Handleplan uden inddragelse

August fortæller, at skolen udarbejder en handleplan for at hjælpe ham i skole igen: "jeg skulle starte stille og roligt op og komme sådan 1 time om ugen og måske 2 timer i den næste uge". Planen er dog hverken lavet i samarbejde med August eller hans forældre, og skolen har samtidig glemt at sende den til familien, fortæller han.

August ender med at blive smidt ud af privatskolen i 5. klasse, fordi hans fravær er for højt. Han bliver herefter indskrevet på sin gamle folkeskole, men han møder ikke op

til undervisningen. Han modtager i en kort periode hjemmeundervisning af sin gamle lærer. August fortæller også, at hans forældre forsøger forskellige tiltag for at få ham i skole igen. De har bl.a. forsøgt at få ham til at snakke med skolens psykolog og forsøger også med belønning: "til sidst der sagde min mor, at hvis jeg kom en hel dag i skole, så ville jeg få en computer. Og så kom jeg i skole en dag, men så gad jeg ikke mere bagefter."

August' forældre er på interviewtidspunktet i dialog med kommunen og "der prøver de at finde en løsning til mig, men det går ikke alt for godt". Han fortæller om sine tanker om skolen at "jeg har bare lyst til at være normal og gå i skole". Samtidig er August efter et helt år hjemme uden skolegang begyndt at kede sig hjemme. Hans hverdag består af meget alenetid på værelset med youtube og gaming og med sparsom social kontakt til kammerater.

Når August forestiller sig at starte i skole igen, skal det starte stille og roligt: "Jeg tror bare at komme hen i skolen lige nogle få minutter og sige hej eller sådan noget". August fortæller, at han gerne vil gå i skole igen, og at han drømmer om at arbejde med computere i fremtiden.

Esther

Fremmøde blev til fritagelse

”Det var meget som om, at det var mig, der var problemet i stedet for, at det var klassen. Så det var mig, der skulle have høreværn på, hvis jeg syntes, at det larmede for meget.”

Når Esther husker tilbage på sin skolestart, fortæller hun, hvordan hun i begyndelsen var glad for at gå i skole. Det var en sjov oplevelse at starte, hun mødte en masse nye mennesker, og hun var glad for sine lærere. Hun fortæller også positivt om at begynde i SFO, hvor hun var glad for at komme. Men da Esther starter i 2.klasse, begynder skoletiden at blive ”ret træls”:

”Jeg tror, der begynder at være rigtig meget larm i klassen. Drengene begynder at larme rigtig meget, og det tror jeg egentlig, det var primært det der fik mig til at være sådan lidt... Fordi jeg havde hovedpine nærmest hver dag.”

Da Esther starter i 3. klasse, begynder der at opstå konflikter blandt klassens piger. Hun fortæller blandt andet, hvordan klassen får en ny pige fra parallelklassen, fordi der her har været en del problemer med trivselen blandt eleverne: ”hvilket jo så skabte nogle problemer i vores klasse”.

I 4. klasse får Esther en ny lærer som ”bare ikke havde styr på det”, ligesom hun oplever at klassen har ”ret mange vikarer”. Set fra Esthers perspektiv er de mange vikarer en af årsagerne til, at klassen går i ”skudderudder”, som hun beskriver det. Det er også i denne periode, at Esther begynder at blive meget ked af at gå i skole, og hun har ofte svært ved at holde tårerne tilbage, mens hun er i klassen. Hun fortæller:

”Der var bare ret mange vikarer. Ret mange forskellige vikarer. Og nogle af de faste vikarer vi havde, var bare ikke særlig gode vikarer og havde overhovedet ikke styr på klassen, og det var bare sådan ”kaosklasse”-agtigt. Og så fik vi jo hende den nye lærer i fjerde, hvor jeg også - jeg tror det var fjerde, hvor jeg stoppede

KORT OM

Esther er 13 år og bor sammen med sin mor, far og lillesøster på 11 år i en lejlighed i en større dansk by. Esthers mor er langtidssygemeldt og er derfor hjemme sammen med Esther til hverdag, når hun ikke går i skole. Esthers skolefravær begynder i 4. klasse og blev bl.a. udløst af meget larm og uro i klassen og et utrygt læringsmiljø. Da Børns Vilkår møder Esther, har hun ikke gået i skole i to år men modtager hjemmeundervisning to timer dagligt og er netop begyndt at have lektier for.

med at ville i skole og sådan. Bare ville blive hjemme og sådan noget. Hvor jeg kom hen i skolen, og så sad jeg bare hele dagen i klassedøren og græd nærmest.”

Skolegang med høreværn og afskærmning

Esthers tid i 4. og 5.klasse er svær, bl.a. på grund af meget støj i klassen. Hun fortæller, at især klassens drenge ”råbte højt” så der blev ”kaos omkring én”. Esther fortæller hvordan lærerne forsøgte at få ro i klassen ved at sige ”1-2-3, så skal der være stille”, men det lykkes ikke at få skabt den ro, som Esther havde behov for for at trives socialt og fagligt.

I stedet for at løse problemerne med larm og uro i klassen vælger skolen at iværksætte tiltag målrettet Esther alene. Bl.a. får hun udleveret høreværn og tilbydes afskærmning:

”Der var sådan nogle borde, som kunne skilles ad, så jeg havde mit eget lille bord, og så blev der sat sådan nogle skærme op. Og så fik jeg et høreværn, så hvis jeg ikke havde lyst til at være i timen, så kunne jeg bare gøre sådan dér, og så var der ikke nogen der kunne se mig agtigt. Og så hvis jeg overhovedet ikke havde lyst til at være i timen, så kunne jeg gå ud, sætte mig under et bord, hvor der så lå et tæppe, som jeg kunne sidde med. Og det var deres løsning.”

Løsningsforslagene fra skolen fungerer ikke for Esther. Hun lykkes de fleste dage med at møde fysisk op i skolen, men

hun deltager reelt ikke i undervisningen: ”jeg har jo fravær i timerne, fordi jeg ikke kommer med. Men der er jo ikke nogen, der rigtigt noterer, at jeg har fravær. Altså ledelsen ved jo ikke rigtigt, at jeg har fravær”. Samtidig fortæller Esther, at selv ikke hendes forældre ved, hvad der foregår i skolen: ”lærerne sagde jo ikke, når jeg ikke var i skole, altså når jeg sad udenfor døren. De sagde det jo ikke til mine forældre”.

Da Esthers forældre bliver involveret i hendes manglende trivsel og begyndende skolefravær, vælger de at tage Esther ud af skolen ad flere omgange af en måneds varighed, i et forsøg på at få skolen til at reagere og udarbejde en handleplan. Samarbejdet med skolen lykkes ikke, og Esthers fravær er til slut markant. ”Nu kan jeg bare ikke mere” fortæller Esther om perioden. Derfor beslutter Esther og hendes forældre i fællesskab, at hun skal skifte skole.

I foråret starter Esther i en 5.klasse på en friskole. Der er færre elever i klasserne, mindre støj i timerne og ”det var lidt mere stille og roligt. Lidt mere nede på gulvet agtigt.” I starten er Esther rigtig glad for den nye skole. Men efter sommerferien bliver det ”meget intenst”, og Esther har ikke mulighed for at få hendes behov for alenetid opfyldt:

”Der gik jeg jo et par måneder. Så kom sommerferien og så efter sommerferien, der kunne jeg godt mærke, at det begyndte at være lidt anstrengende, fordi at det var meget med, at man hele tiden skulle være sammen med andre mennesker og lave projekter sammen med andre mennesker. Og jeg tror bare, at jeg havde lidt mere brug for at kunne sidde for mig selv. Jeg tror faktisk, at det var rigtig godt for mig, at jeg var sammen med andre mennesker i et stykke tid. Men så kunne jeg godt mærke, at jeg begyndte at blive lidt træt.”

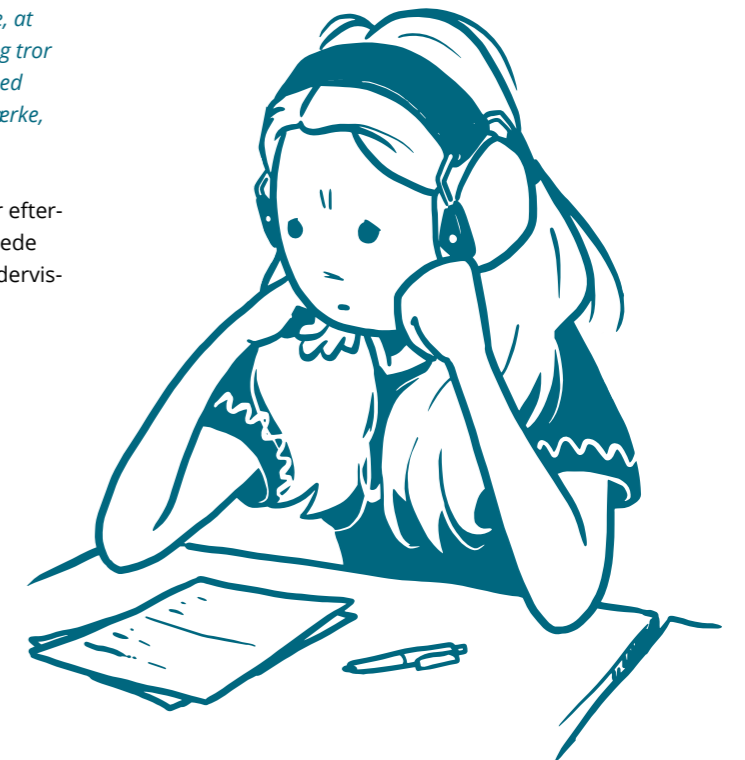
Esther mister hurtigt helt lysten til at gå i skole, og efter efterårsferien i 6. klasse er hun ”bare så færdig, at jeg stoppede efter det”. Resten af 6.klasse går hun hjemme uden undervisning. Om dén periode fortæller hun:

”Nej jeg får ikke noget undervisning. Mig og min mor laver bare nogle små projekter. Jeg havde brug for bare at være derhjemme og bare gå rundt og bare være lidt mig selv og slappe lidt af. Komme lidt ned på jorden, før jeg startede på noget nyt.”

Esther fortæller, at hun fagligt altid har ”fulgt ret godt med og været ret godt fremme”, og at hun håber på at kunne starte i skole igen. Hun fortæller, at hun ”jo godt selv vil tilbage på sporet” men at hun skal først selv skal være klar til det. Når hun har færdiggjort folkeskolen, så vil hun i gymnasiet, hvor hun glæder sig til at starte på en frisk:

”Altså det som jeg godt ville, det er, at jeg vil godt bare blive færdig med folkeskolen, og så starter jeg helt bundfrisk på gymnasiet. Fordi gymnasiet er noget mange ser som en mulighed, hvis man er blevet træt af sit gamle jeg, at være en ny person og starte helt forfra. Få en ny chance hvis man kommer fra noget gammelt, som man ikke gider være med til mere, så kan man jo bare starte helt forfra.”

Da interviewet gennemføres, får Esther hjemmeundervisning i dansk, matematik og fransk. Hendes forældre er i dialog med kommunen om et nyt skoletilbud.

**BØRNS
VILKÅR**

SAMMEN STOPPER VI SVIGT

EGMONT
Fonden

Kolofon

Ansvarshavende redaktør: Signe Korsgaard

Analyseansvarlig: Nana Riget Nielsen

Tekst og Analyse: Nana Riget Nielsen, Mette Flensburg Jespersen, Bente Boserup og Helle Lund

Dataindsamling: Nana Riget Nielsen og Bente Boserup

Layout: Lisa Torris og By Milo

Illustrationer: Mads Ortmann

Billeder: Lars Andreas Kristiansen

Udgivelsesår: 2020